

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**Кафедра економіки та управління
виробничим і комерційним бізнесом**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання контрольної роботи
з дисципліни**

«ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Харків – 2021

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом 24 лютого 2021 р., протокол № 8.

Методичні вказівки рекомендовано для видання і використання у навчальному процесі УкрДУЗТ для здобувачів вищої освіти спеціальностей «Економіка», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» другого (магістерського) рівня усіх форм навчання.

Укладачі:

проф. В. О. Овчиннікова,
доц. Г. В. Обруч

Рецензент

проф. І. В. Токмакова

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета контрольної роботи – закріплення знань студентів з дисципліни і розвиток умінь та навичок щодо використання методичного апарату економічного управління підприємством.

Контрольна робота містить теоретичну та практичну частини. Тематику теоретичної частини подано нижче. Практична частина містить два практичних завдання.

Остання цифра шифру залікової книжки студента є номером варіанта контрольної роботи.

Загальні вимоги до оформлення контрольної роботи

Контрольна робота оформлюється на ПК 14-м шрифтом через 1,5 інтервалу. Пояснювальну записку оформлюють відповідно до стандарту з методичними рекомендаціями бюро стандартизації.

У роботі таблиці, рисунки та сторінки необхідно пронумерувати, на початку роботи треба викласти план, наприкінці – надати перелік використаної літератури з вказівкою прізвища та ініціалів автора, назви книги, журналу, газети, місця та року видання, кількості сторінок.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Теоретична частина оформлюється у вигляді реферату за двома теоретичними питаннями, номери питань наведені в таблиці 1 і обираються згідно з варіантом роботи студента.

Таблиця 1

	Номер останньої цифри шифру залікової книжки студента									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Номери теоретичних питань	1; 11	2; 12	3; 13	4; 14	5; 15	6; 16	7; 17	8; 18	9; 19	10; 20

Тематика теоретичної частини контрольної роботи

1 Система економічного управління та економічний порядок на підприємстві.

2 Комплексна характеристика безперервного процесу бюджетування.

3 Механізм формування бюджету продажу як відправної точки формування операційних бюджетів підприємства.

4 Гнучкий бюджет: механізм формування та призначення для аналізу оцінки діяльності підприємства.

5 Групи відхилень за гнучким бюджетом та методики розрахунку цих відхилень.

6 Критерії та методи дослідження повноти виконання бюджетів підприємства.

7 Фінансова стратегія підприємства: зміст і чинники, що її визначають.

8 Методи комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.

9 Фінансова та управлінська звітність як інформаційна база фінансової діагностики підприємства.

10 Бенчмаркінгові інструменти фінансової діагностики підприємства.

11 Інтегральні показники фінансового стану підприємства: види, зони застосування та обмеження.

12 Мета і принципи проведення фінансового аналізу підприємства для власників, топ-менеджменту, інвесторів, державних і кредитних установ.

13 Управління операційним і фінансовим циклами підприємства: операційні та стратегічні управлінські рішення.

14 Управління запасами підприємства: чинники впливу та зони обмеження.

15 Можливі джерела фінансування оборотних активів українських підприємств.

16 Фінансові інструменти українського фондового ринку: обмеження і можливості інвестування.

17 Принципи формування інвестиційного портфеля підприємства.

18 Методи оптимізації інвестиційного портфеля підприємства на різних етапах життєвого циклу.

19 Власний капітал підприємства та джерела його фінансування.

20 Оцінка вартості власного капіталу підприємства: теоретичні підходи та застосування в українській практиці.

Вимоги до виконання теоретичної частини контрольної роботи

1 Виклад матеріалу має бути чітким, послідовним, логічним, доступним для розуміння, але без спрощення, без втрати строгості наукового викладення.

2 Обсяг теоретичної частини має становити 10–15 сторінок.

3 Обов'язково необхідно включити огляд новітніх літературних даних з обраної проблематики (мінімум 10 джерел, перевага надається монографіям, навчальним посібникам, науковим статтям фахових видань (www.nbuiv.gov.ua)).

4 План теоретичної частини контрольної роботи має бути погоджений з викладачем.

5 Після написання теоретичної частини контрольної роботи студент надає матеріали викладачеві для перевірки, після чого усуває вказані недоліки за їх наявності.

6 Захист теоретичної частини контрольної роботи відбувається шляхом доповіді. Доповідь має бути змістовним вираженням теоретичних положень контрольної роботи, тривати не більше п'яти хвилин, містити актуальність, стисле розкриття тематики роботи, результати дослідження та висновки.

7 Матеріал теоретичної частини контрольної роботи оформлюється згідно з правилами нормоконтролю, встановленого в університеті.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗАВДАННЯ 1

Складання бюджету доходів і витрат підприємства

Складання бюджету доходів і витрат слід розпочати з прогнозування обсягів продажу і відповідно складання бюджету продажу (таблиця 2), для цього використаємо вихідні дані додатка А.

Виручку від реалізації на майбутній квартал і-го виду продукції (ВРі) визначають множенням відпускної ціни виробу (Ці) на відповідний обсяг реалізації у фізичному виразі (ОРі) [1]:

$$ВРі = ОРі * Ці. \quad (1)$$

Таблиця 2 – Прогнозний бюджет продажу підприємства на рік

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Обсяг продажу, шт.					
Продукція 1	8000	7600	5600	11400	32600
Продукція 2	16800	15600	13600	24000	70000
2 Ціна за од., грн					
Продукція 1	103	103	125	125	-
Продукція 2	33	33	39	39	-
3 Виручка від реалізації, грн					
Продукція 1	824000	782800	700000	1425000	3731800
Продукція 2	554400	514800	530400	936000	2535600
Загальна виручка від реалізації, грн	1378400	1297600	1230400	2361000	6267400

На основі бюджету продажу розраховують бюджет виробництва. Цей бюджет показує, які обсяги продукції необхідно виробити, щоб забезпечити заплановані обсяги продажу з урахуванням запасів готової продукції на початок і на кінець планового періоду.

Необхідний обсяг виробництва продукції (ОВ) визначається за формулою [2]:

$$ОВ = ЗГП_{кп} + ОР - ЗГП_{пп}, \quad (2)$$

де ЗГП_{кп} – бажаний запас готової продукції на кінець періоду;
ЗГП_{пп} – запас готової продукції на початок періоду.

Зробити висновок за таблицею 2.

У таблиці 3 складемо бюджет виробництва підприємства на рік.

Таблиця 3 – Бюджет виробництва підприємства на рік

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Обсяг продажу, шт.					
Продукція 1	8000	7600	5600	11400	32600
Продукція 2	16800	15600	13600	24000	70000
2 Запаси на кінець кварталу, шт.					
Продукція 1	200	200	200	100	700
Продукція 2	400	400	400	200	1400
3 Запаси на початок періоду, шт.					
Продукція 1	100	200	200	200	32600
Продукція 2	50	400	400	400	1250
4 Обсяг виробництва продукції, шт.					
Продукція 1	8100	7600	5600	11300	32600
Продукція 2	17150	15600	13600	23800	70150

Зробити висновок за таблицею 3.

Після складання бюджету виробництва доцільним є складання бюджету прямих витрат на сировину та матеріали, а також комплектувальні вироби та напівфабрикати, необхідні для заданого обсягу виробництва продукції.

При підготовці цього бюджету суттєвого значення набуває визначення обсягу запасів сировини та матеріалів на кінець планового періоду. Часто розроблення бюджету прямих витрат на сировину та матеріали включає розрахунок потреби в матеріалах і формує бюджет закупівлі сировини та матеріалів.

Бюджет прямих витрат на матеріали показує потребу в матеріальних ресурсах, що задовольняють шляхом закупівель.

Обсяг закупівель залежить від передбачуваного використання матеріальних ресурсів, а також від рівня запасів. Обсяг закупівель (ОЗ) визначають за формулою [3]:

$$OZ = Z_{kp} + OC - Z_{pp}, \quad (3)$$

де Z_{kp} – запаси сировини на кінець періоду;

OC – наявний обсяг сировини;

Z_{pp} – запаси сировини на початок періоду.

У таблиці 4 наведено приклад бюджету прямих витрат на матеріали.

Таблиця 4 – Бюджет прямих витрат на матеріали

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1	2	3	4	5	6
1 Обсяг виробництва продукції, шт.					
Продукція 1	8100	7600	5600	11300	32600
Продукція 2	17150	15600	13600	23800	70150
2 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг					
Продукція 1	0,14				
Продукція 2	0,12				
3 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг					
Продукція 1	0,008				
Продукція 2	0,006				
4 Необхідний обсяг матеріалів на період (папір), кг	3192	2936	2416	4438	12982
Продукція 1	1134	1064	784	1582	4564
Продукція 2	2058	1872	1632	2856	8418
5 Необхідний обсяг матеріалів на період (фарба), кг	240,1	154,4	126,4	233,2	754,1
Продукція 1	137,2	60,8	44,8	90,4	333,2
Продукція 2	102,9	93,6	81,6	142,8	420,9
6 Ціна на папір, грн					
7 Ціна на фарбу, грн					

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6
8 Вартість закупівель (папір), грн	38678,4	34924,8	28368	50636,64	152607,84
9 Вартість закупівель (фарба), грн	4790,31	8903,79	58139,76	5121,48	76955,34
10 Усього вартість закупівлі матеріалів, грн	43468,71	43828,59	86507,76	55758,12	229563,18

Зробити висновок за таблицею 4.

Приклад графіка платежів за сировину та матеріали, розробленого на основі бюджету прямих витрат на сировину та матеріали, наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Графік платежів за сировину та матеріали

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Усього вартість закупівлі матеріалів	43468	43828	86507	55758	229561
2 Передоплата за сировину та матеріали (10 %)	4383	8651	5576	4347	22956
3 Оплата за матеріали за фактом відвантаження (70 %)	30428	30680	60555	39031	160693
4 Кредиторська заборгованість поточного періоду (10 %)	4347	4383	8651	5576	22956
5 Погашення кредиторської заборгованості за попередній період (10 %)	5576	4347	4383	8651	22956
Усього платежів	44733	48060	79164	57604	229561

Зробити висновок за таблицею 5.

Бюджет прямих витрат на оплату праці відображає витрати на оплату праці основного виробничого персоналу протягом бюджетного періоду згідно з виробничою програмою (тобто з урахуванням затрат робочого часу у людино-годинах і тарифних ставок).

Прямі витрати на оплату праці виробничого персоналу разом утворюють фонд оплати праці (ФОП) і поділяються на умовно-змінні (ЗВоП) та умовно-постійні витрати (ФВоП) [4]:

$$\text{ФОП} = \text{ЗВоП} + \text{ФВоП} \quad (4)$$

Розрахунок прями витрат на оплату праці виконаємо в таблиці 6.

Таблиця 6 – Бюджет прямих витрат на оплату праці

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Обсяг виробництва продукції, шт.					
Продукція 1	8100	7600	5600	11300	32600
Продукція 2	17150	15600	13600	23800	70150
2 Норма витрат праці на одиницю продукції, год	2 0,1				
Продукція 1					
Продукція 2					
3 Затрати праці, год	17915	16760	12560	24980	72215
Продукція 1	16200	15200	11200	22600	65200
Продукція 2	1715	1560	1360	2380	7015
4 Тарифна ставка за годину, грн	8	9	10	11	9,5
5 Змінні витрати на оплату праці, грн	143000	150000	125000	274000	694000
Постійні витрати на оплату праці, грн	10000	10000	10000	10000	40000
Усього витрат на оплату праці (ФОП), грн	153000	160000	135000	284000	734000

Зробити висновок за таблицею 6.

Наступним етапом є розрахунок бюджету загальновиробничих витрат, який показує витрати на організацію, обслуговування, управління бізнес-процесами виробничими і невиробничими підрозділами.

До складу бюджету загальновиробничих витрат включаються такі статті:

- витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо; відрахування на соціальні заходи та медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо);

- амортизація основних засобів загальновиробничого призначення;

- амортизація нематеріальних активів загальнопромислового призначення;
- витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальнопромислового призначення;
- витрати на вдосконалення технології та організації виробництва;
- витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень;
- витрати на обслуговування виробничого процесу;
- витрати на охорону праці, техніку безпеки та охорону навколишнього середовища;
- інші витрати (втрати від браку, оплата простоїв тощо).

Загальнопромислові витрати (ЗВВ) поділяються на постійні (ФВЗВВ) та змінні (ЗВЗВВ) та розраховуються за формулою [2]:

$$\text{ЗВВ} = \text{ФВЗВВ} + \text{ЗВЗВВ} \quad (5)$$

Розрахунок бюджету загальнопромислових витрат слід виконувати в таблиці 7.

Таблиця 7 – Бюджет загальнопромислових витрат

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Змінні загальнопромислові витрати, грн					
- заробітна плата	134360	134080	106760	224820	600020
- освітлення й опалення	44788	50280	67908	87430	250406
- ремонт й обслуговування устаткування	33522	34008	44696	47773	160000
- інші	1890	1925	2525	2600	8940
2 Разом змінних витрат, грн	214560	220560	221889	362623	1019366
3 Постійні витрати, грн	190250	190250	190250	190250	761000
4 Разом загальнопромислових витрат	404810	410543	412139	552873	1780366

Зробити висновок за таблицею 7.

Бюджет комерційних витрат (витрат на збут) показує витрати на реалізацію продукції підприємства (витрати на рекламу, комісійні посередникам, транспортні витрати тощо).

Бюджет комерційних витрат формують після складання бюджету продажу, оскільки вони тісно пов'язані один з одним. Даний бюджет також складається з урахуванням розподілу витрат на умовно-постійні та умовно-змінні.

Розрахунки бюджету комерційних витрат зведемо в таблицю 8.

Таблиця 8 – Бюджет комерційних витрат

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Обсяг продажу, грн	1378400	1297600	1230400	2361000	6267400
2 Змінні витрати на збут					
- комісійні продавцям (4 % від обсягу продажу)	55136	51904	49216	94440	250696
- пакування і тара (1 % від обсягу продажу)	13784	12976	12304	23610	62674
- транспортування і страхування (1,5 % від обсягу продажу)	21800	19360	59980	22350	123490
3 Разом змінних витрат	90720	84240	121500	140400	436860
4 Постійні витрати на маркетинг і збут					
- заробітна плата	24000	24000	24000	24000	96000
- реклама	10500	10500	10500	10500	42000
- оренда	7500	7500	7500	7500	30000
- відрядження	6000	6000	6000	6000	24000
- амортизація	2000	2000	2000	2000	8000
- інші	7000	7000	7000	7000	28000
5 Разом постійних витрат, грн	57000	57000	57000	57000	228000
6 Разом витрат, грн	147720	141240	178500	197400	664860

Зробити висновок за таблицею 8.

Бюджет адміністративних (управлінських) витрат містить інформацію про суму загальногосподарських витрат, пов'язаних з обслуговуванням та управлінням підприємством (таблиця 9).

Таблиця 9 – Бюджет адміністративних витрат

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Заробітна плата і витрати на відрядження апарату управління	48000	48000	48000	48000	192000
2 Плата за оренду офісних приміщень	60000	60000	60000	60000	240000
3 Комунальні послуги	12000	12000	12000	12000	48000
4 Амортизація	18000	18000	18000	18000	72000
5 Представництво	20000	20000	20000	20000	80000
6 Комунальні зв'язки	5000	5000	5000	5000	20000
7 Інші витрати, пов'язані зі здійсненням управлінської діяльності, грн	4000	4000	4000	4000	16000
8 Усього адміністративних витрат, грн	167000	167000	167000	167000	668000

Іноді окремі адміністративні статті витрат потребують ретельних обрахунків. Тоді на них формують окремі додаткові та спеціальні бюджети, наприклад податковий бюджет.

Останнім складається бюджет доходів і витрат, або прогнозований звіт про прибутки та збитки, адже він є одним з головних бюджетів підприємства. Він формується розрахунковим шляхом на основі всіх видів наведених вище операційних бюджетів. Головний показник цього бюджету є показник чистого прибутку (або збитку).

Етапи формування бюджету доходів і витрат підприємства [3]:

1 Розробка прогнозів попиту на продукцію і формування бюджету продажу.

2 Розробка бюджету виробництва.

3 Визначення прямих витрат, які консолідуються за відповідними статтями на основі операційних бюджетів.

4 Визначення чистого доходу (ЧД) як різниці між валовим доходом і непрямими податками (НеП), які входять у ціну продукції [5]:

$$\text{ЧД} = \text{ВД} - \text{НеП}. \quad (6)$$

5 Визначення маржинального прибутку (МП) як різниці між чистим доходом і прямими витратами підприємства – витратами на оплату праці (В оп) і матеріальними витратами

$$\text{МП} = \text{ЧД} - (\text{Воп} + \text{МВ}). \quad (7)$$

6 Визначення загальновиробничих (непрямих) витрат (ЗВВ), складання бюджету загальновиробничих витрат із розподілом їх на умовно-постійні та умовно-змінні і розрахунок виробничої собівартості продукції (С вир):

$$\text{С вир} = \text{Воп} + \text{МВ} - \text{ЗВВ}. \quad (8)$$

7 Визначення інших непрямих витрат і формування відповідних бюджетів.

8 Визначення прибутку до оподаткування (валового прибутку), суми податку на прибуток, розрахунок прибутку після оподаткування (чистого прибутку).

Валовий прибуток (ВП) розраховується як різниця між обсягом продажу (ОП) і валовими витратами (ВВ):

$$\text{ВП} = \text{ОП} - \text{ВВ}. \quad (9)$$

Чистий прибуток (ЧП) розраховується як різниця між валовим прибутком і сумою податку на прибуток (ПП):

$$\text{ЧП} = \text{ВП} - \text{ПП}. \quad (10)$$

Розрахунок бюджету доходів і витрат слід виконати в таблиці 10.

Таблиця 10 – Бюджет доходів і витрат підприємства

Показник	Квартал				Усього за рік
	1	2	3	4	
1 Обсяг продажу, шт.					
Продукція 1	8000	7600	5600	11400	32800
Продукція 2	16800	15600	13600	24000	70000
2 Ціна за од, грн					
Продукція 1	10,3	10,3	12,5	12,5	11,40
Продукція 2	3,30	3,30	3,9	3,9	3,6
3 Виручка від реалізації, грн					
Продукція 1	824000	782800	700000	1425000	3731800
Продукція 2	554400	514800	530400	936000	2535600
4 Загальна виручка від реалізації, грн	1378400	1297600	1230400	2361000	6267400
5 Непрямі податки на продаж, грн	231053	217503	206083	395384	1050023
6 Чистий дохід, грн	1147347	1080097	1024317	1965616	5217377
7 Прямі витрати на сировину та матеріали, грн	43468	43829	86508	55758	229563
8 Прямі витрати на оплату праці, грн	153320	160840	135600	284780	734540
9 Усього прямих витрат, грн	196788	204669	222108	340538	964102
10 Маржинальний дохід (прибуток), грн	950559	875428	802209	1625078	4253275
11 Загальновиробничі витрати, грн	404810	410543	412139	552873	1780365
12 Собівартість продукції (виробнича), грн	545749	464885	390070	1072205	2472910
13 Комерційні витрати, грн	147720	141240	178500	197500	664860
14 Адміністративні витрати, грн	167000	167000	167000	167000	668000
15 Всього валові витрати (прямі та непрямі), грн	916318	923452	979747	1257811	4077327
16 Валовий прибуток, грн	231029	156645	44570	707805	1140050
17 Податок на прибуток (18 %), грн	57757	39161	11143	176951	285012
18 Чистий прибуток, грн	173272	117484	33428	530854	8555038

Прибуток після оподаткування (чистий прибуток) є головним цільовим показником бюджету доходів і витрат, на

основі якого відбувається весь процес оптимізації окремих статей даного бюджету. Крім того, прибуток після оподаткування є джерелом повернення залучених коштів і виплати дивідендів.

Саме тому після виконання всіх попередніх розрахунків слід зробити докладний висновок щодо розміру чистого прибутку з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків.

ЗАВДАННЯ 2

Фінансова діагностика підприємства

Необхідно проаналізувати фінансовий стан підприємства, а саме:

- наявність, структуру і використання необоротних активів;
- наявність, структуру і використання оборотних коштів;
- стан розрахунків за дебіторською і кредиторською заборгованістю;
- наявність, структуру і динаміку власних і позикових джерел формування засобів;
- фінансову стійкість підприємства;
- платоспроможність і ліквідність підприємства;
- фінансові результати роботи підприємства;
- резерви прискорення оборотності оборотних коштів.

Використовуючи дані бухгалтерського балансу та форми 2 – «звіту про фінансові результати» (за тим підприємством, де студент працює, або за даними викладача), виконати необхідні розрахунки і результати, їх відобразити в таблицях 11–17. Аналіз отриманих результатів викласти у висновках до таблиць. Сформулювати загальні висновки про фінансовий стан підприємства і напрями його поліпшення.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

2.1 Оцінка господарських засобів підприємства

Загальна оцінка господарських засобів підприємства припускає розгляд таких питань:

- наявність господарських засобів підприємства і їхня зміна за аналізований період;

- склад господарських засобів і зміна їхньої структури за аналізований період;
- ступінь раціональності використання господарських засобів підприємства в аналізованому періоді;
- виробничий потенціал підприємства.

Ефективність використання господарських засобів підприємства в цілому оцінюється коефіцієнтом ефективності використання засобів, який розраховується як відношення суми валового прибутку до загальної суми господарських засобів підприємства [7].

Інтенсивність використання господарських засобів підприємства виражає показник їх оборотності, який розраховується як відношення виторгу від реалізації продукції до загальної суми господарських засобів. Коефіцієнт оборотності показує, скільки разів на рік здійснюється повний цикл виробництва та обороту.

Для характеристики динаміки, структури і показників використання господарських засобів складається таблиця 11.

Таблиця 11 – Господарські засоби підприємства, їхня структура і ефективність використання

Показник	На початок року		На кінець року		Зміна		Темп зростання
	тис. грн	% до під-сумку	тис. грн	% до під-сумку	тис. грн	% до під-сумку	%
Основні засоби							
Нематеріальні активи							
Оборотні кошти							
Разом господарських засобів							
Виторг від реалізації продукції		-		-		-	
Прибуток валовий		-		-		-	
Коефіцієнт ефективності		-		-		-	-
Коефіцієнт оборотності господарських засобів		-		-		-	-

Зробити висновок за таблицею 11.

2.2 Аналіз стану і використання необоротних активів підприємства

У ході аналізу необхідно визначити:

- наявність необоротних активів і їхню зміну за аналізований період;
- коефіцієнти зносу і придатності основних засобів і їхню зміну;
- фондівдачу і її зміну;
- коефіцієнт оборотності і його зміну.

Основні засоби в бухгалтерському балансі показуються за первісною і залишковою вартістю. Так само відображається сума їхнього зносу.

Зміна величини основних фондів може викликатися надходженням на підприємство основних засобів чи вибуттям їх, зміною їхньої вартості у зв'язку з уточненням, а також у випадку переоцінки.

Коефіцієнт зносу основних фондів визначається відношенням суми нарахованого зносу до первісної вартості основних засобів. Коефіцієнт придатності нараховується як відношення залишкової вартості основних засобів до первісної. Ці показники розраховуються в процентах. Порівняння зношеності основних фондів на початок і кінець періоду характеризує зношеність основних фондів протягом звітного періоду їх експлуатації.

Фондовіддача характеризує ефективність використання основних засобів на підприємстві. Один із вартісних показників фондівдачі визначається відношенням суми обсягу реалізації продукції до залишкової вартості основних виробничих фондів.

Коефіцієнт оборотності необоротних активів розраховується як відношення виручки від реалізації продукції до залишкової вартості необоротних активів. Він показує кількість оборотів даного виду засобів протягом звітного періоду [7].

У складі нематеріальних активів наявне програмне забезпечення ПЕОМ. На нематеріальні активи також нараховується знос. Підвищення або зменшення первісної

вартості нематеріальних активів може відбуватися за рахунок їх придбання або реалізації.

Розрахунки виконуються в таблиці 12.

Таблиця 12 – Стан і використання необоротних активів підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Зміна	Темп зростання, %
Основні засоби, тис. грн				
- первісна вартість				
- знос				
- залишкова вартість				
Нематеріальні активи, тис. грн				
- первісна вартість				
- знос				
- залишкова вартість				
Усього необоротних активів, тис. грн				
- первісна вартість				
- знос				
- залишкова вартість				
Коефіцієнт зносу основних засобів				
Коефіцієнт придатності основних засобів				
Обсяг реалізації продукції,				
Прибуток валовий, тис. грн				
Фондовіддача, грн/грн				
Коефіцієнт оборотності необоротних активів				

Зробити висновок за таблицею 12.

2.3 Аналіз оборотних засобів

2.3.1 Оцінка складу, динаміки і показників використання оборотних засобів

Узагальнювальним показником ефективності використання оборотних засобів є їхня оборотність.

Для виміру обороту оборотних засобів використовують такі показники [8]:

1) коефіцієнт оборотності запасів і витрат: відношення собівартості реалізованої продукції до суми оборотних засобів у запасах і витратах;

2) час обороту запасів і витрат: відношення тривалості звітнього періоду (360 днів) до коефіцієнта оборотності запасів і витрат;

3) коефіцієнт оборотності рахунків дебіторів: відношення виручки від реалізації продукції до величини дебіторської заборгованості;

4) час обороту рахунків дебіторів: відношення тривалості звітнього періоду до коефіцієнта оборотності рахунків дебіторів;

5) операційний цикл: сума часу обороту рахунків дебіторів і часу обороту запасів і витрат.

Операційний цикл показує, протягом якого часу оплачуються рахунки дебіторів і реалізуються запаси, тобто час, протягом якого оборотні засоби в запасах і розрахунках перетворюються на готівкові грошові засоби.

Прискорення обороту оборотних засобів, яке виражається у підвищенні коефіцієнтів оборотності та скороченні часу обороту, позитивно впливає на результати діяльності підприємства: чим скоріше обертаються оборотні засоби, тим менше їх потрібно при даному обсязі господарської діяльності.

Для оцінки складу, динаміки й показників використання оборотних засобів складається таблиця 13.

Таблиця 13 – Структура і динаміка, показники використання оборотних засобів

Показник	На початок року		На кінець року		Зміна		Темп зростання, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	
Запаси і витрати							
Грошові кошти і вкладення							
Розрахунки з дебіторами							
Інші оборотні активи							
Усього оборотних активів							
Виторг від реалізації продукції							
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн							
Коефіцієнт оборотності запасів і витрат, разів							
Час обороту запасів і витрат, дн							
Коефіцієнт оборотності рахунків дебіторів, раз							
Час обороту рахунків дебіторів, дн							
Операційний цикл, дн							

Зробити висновок за таблицею 13.

2.3.2 Оцінка впливу показників оборотності на величину оборотних засобів

Оцінка впливу показників оборотності на величину оборотних засобів виконується за групами оборотних коштів: запаси і витрати та розрахунки з дебіторами.

У роботі передбачено проведення такого аналізу за запасами і витратами, для чого складається таблиця 14.

Таблиця 14 – Оцінка впливу показників оборотності на величину оборотних засобів у запасах і витратах

Показник	На початок року	На кінець року
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн		
Одноденні витрати, тис. грн		
Запаси і витрати, тис. грн		
Час обороту, дн		
Вивільнення засобів за рахунок прискорення оборотності		
- у днях		
- у сумі, тис. грн		
Додаткове залучення засобів за рахунок уповільнення оборотності		
- у днях		
- у сумі, тис. грн		

Зробити висновок за таблицею 14.

2.4 Аналіз джерел засобів і показників фінансової стійкості підприємства

Загальна сума джерел засобів включає, крім власних, довгострокові і короткострокові позикові джерела, склад яких відображено в розділах 3 і 4 пасиву балансу.

Фінансова стійкість підприємства залежить від співвідношення позикових і власних засобів, темпів поповнення власних засобів, ступеня залучення довгострокових зобов'язань,

раціональності вкладення фінансових ресурсів в активі підприємства.

Фінансова стійкість характеризується такими показниками [8]:

- коефіцієнт автономії: відношення джерел власних засобів до підсумку балансу;
- питома вага позикових джерел засобів: відношення суми позикових джерел засобів до підсумку балансу;
- коефіцієнт боргу: відношення позикових джерел засобів до власних;
- коефіцієнт довгострокового залучення позикових джерел засобів: відношення суми довгострокових кредитів та позикових засобів до власних джерел засобів плюс довгострокові кредити і позикові засоби;
- коефіцієнт інвестування власних ресурсів: відношення суми необоротних активів до власних джерел засобів;
- коефіцієнт інвестування довгострокових фінансових ресурсів: відношення необоротних активів до суми джерел власних засобів і довгострокових кредитів та позик.

Визначена економічними дослідженнями теоретична (нормативна) величина коефіцієнта автономії має бути не меншою за 0,5, після чого підприємство втрачає фінансову стійкість. Звідси випливає, що питома вага позикових джерел має бути не більшою за 0,5, а коефіцієнт боргу має не перевищувати 1. Це означає, якщо підприємство на 1 грн власних джерел залучає стільки ж або більше позикових, то воно фінансово нестійке (власні джерела не перевищують позикові).

Але може бути й інша ситуація, коли сума позикових джерел засобів значно менша за суму власних джерел засобів, тому що підприємство не може збільшити кількість інвесторів (наприклад, це характерна ситуація для залізниць України на сьогодні). Тоді видиму фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування не можна розглядати як позитивний факт.

Вважається доцільним, коли необоротні активи на 50 % фінансуються за рахунок власних джерел засобів і на 50 % – за рахунок довгострокових позик. Звідси випливають такі теоретичні межі коефіцієнтів:

- коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів має бути не меншим 0,5;
- коефіцієнт інвестування власних фінансових ресурсів має бути більшим 1, але меншим 2;
- коефіцієнт інвестування довгострокових ресурсів має бути меншим 1, що відповідає ситуації, коли довгострокові фінансові ресурси покривають всі необоротні і частково оборотні активи підприємства.

Для оцінки складу і динаміки джерел засобів підприємства та показників його фінансової стійкості складається таблиця 15.

Таблиця 15 – Склад і динаміка джерел засобів і показники фінансової стійкості

Показник	На початок року	На кінець року	Зміна	Темп зростання, %
Усього джерел засобів, тис. грн				
Джерела власних засобів, тис. грн				
Позикові джерела засобів, тис. грн				
- довгострокові;				
- короткострокові кредити і позикові засоби;				
- кредиторська заборгованість				
Коефіцієнт автономії, %				
Питома вага позикових джерел, %				
Коефіцієнт боргу, %				
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових джерел, %				
Коефіцієнт інвестування власних ресурсів, %				
Коефіцієнт інвестування довгострокових ресурсів, %				

Зробити висновок за таблицею 15.

2.5 Аналіз платоспроможності і ліквідності підприємства

Підприємство вважається платоспроможним, якщо його активи більші за зовнішні зобов'язання, тобто активи підприємства перевищують суму II і III розділів пасиву. Ця умова виконується практично для будь-якого підприємства.

Ліквідність – це спроможність підприємства сплатити свої поточні (короткострокові) зобов'язання в установлені строки. Підприємство ліквідне, якщо його оборотні засоби (II розділ активу) більші за його короткострокові зобов'язання (IV розділ пасиву).

Для кількісної оцінки ступеня ліквідності розраховуються такі показники [8]:

- коефіцієнт покриття: відношення загальної суми оборотних засобів до короткострокових зобов'язань. Нормативна величина – 2-2,5;

- уточнений коефіцієнт покриття: відношення суми активів, які можна легко реалізувати (грошові кошти і вкладення, дебіторська заборгованість та виробничі запаси), до короткострокових зобов'язань. Нормативна величина – 1-2, що відповідає нормальній ліквідності;

- коефіцієнт ліквідності: відношення суми ліквідних активів, тобто грошових коштів і вкладень у розрахунках до короткострокових зобов'язань. Добрим показником вважається величина цього коефіцієнта 0,7-0,8;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності: відношення грошових коштів і вкладень до короткострокових зобов'язань. Для забезпечення ліквідності підприємства вважається достатньою величина цього коефіцієнта від 0,2 до 0,25;

- коефіцієнт матеріального покриття: відношення суми запасів і витрат до короткострокових зобов'язань. Зростання цього коефіцієнта свідчить про зниження ліквідності;

- час обороту ліквідних активів: відношення суми ліквідних активів (грошових коштів, вкладень і дебіторської заборгованості) до суми одноденних витрат підприємства. Час обороту ліквідних активів показує, скільки днів підприємство може здійснювати господарську діяльність без додаткових джерел надходжень.

Для оцінки ступеня ліквідності підприємства складається таблиця 16.

Таблиця 16 – Оцінка платоспроможності і ліквідності підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Зміна
1	2	3	4
Оборотні кошти, тис. грн, у т. ч.			
- кошти і вкладення			
- розрахунки з дебіторами			
- запаси і витрати			
Короткострокові кредити, тис. грн			
Кредиторська заборгованість, тис. грн			
Разом короткострокових зобов'язань, тис. грн			
Коефіцієнт покриття			
Уточнений коефіцієнт покриття			
Коефіцієнт ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Коефіцієнт матеріального покриття			
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн			
Ододенні витрати, тис. грн			
Час звернення ліквідних активів, дн			

Зробити висновок за таблицею 16.

2.6 Аналіз фінансових результатів

Основними результатами діяльності підприємства є суми отриманого доходу і прибутку.

Рентабельність – це показник прибутковості у відношенні до витрачених засобів, фінансових ресурсів або виробленої продукції.

З метою аналізу розраховується кілька показників рентабельності [9]:

1 Рентабельність усіх ресурсів: відношення балансового прибутку до загальної суми джерел засобів підприємства.

2 Рентабельність власних ресурсів: відношення балансового прибутку до джерел власних засобів підприємства.

3 Рентабельність довгострокових ресурсів: відношення балансового прибутку до загальної суми джерел власних засобів та довгострокових кредитів і позик.

4 Рентабельність продукції: відношення балансового прибутку до собівартості реалізованої продукції.

5 Рентабельність активів: відношення балансового прибутку до загальної суми господарських засобів підприємства (активів підприємства).

6 Рентабельність основних засобів (фондовіддача по прибутку): відношення балансового прибутку до основних засобів підприємства.

У процесі аналізу необхідно охарактеризувати фінансові результати підприємства, їх величину і причини зміни рентабельності підприємства.

Для оцінки фінансових результатів та зміни їх протягом звітного періоду складається таблиця 17.

Таблиця 17 – Фінансові результати підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Зміна
Виторг від реалізації продукції, тис. грн			
Прибуток валовий, тис. грн			
Джерела засобів, усього, тис. грн, у т. ч.			
- власні			
- довгострокові кредити і позики			
Рентабельність підприємства, %			
Рентабельність власних ресурсів, %			
Рентабельність довгострокових ресурсів, %			
Рентабельність продукції, %			
Фондовіддача, грн/грн			

Зробити висновок за таблицею 17.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРА

1 Панков В. А., Єлецьких С. Я., Михайличенко Н. М. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства: навч.-метод. посіб. Краматорськ: ДДМА, 2006. 95 с.

2 Практикум з дисципліни «Економічне управління підприємством» / В. А. Верба, Н. М. Євдокимова, О. О. Кизенко. Київ: КНЕУ, 2008. 272 с.

3 Бюджетування в економічних системах: монографія / за ред. Ю. Г. Лисенко, В. М. Андрієнко. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 359 с.

4 Бюджетування як інструмент забезпечення життєдіяльності підприємства: монографія / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 220 с.

5 Економічне управління підприємством: навч. посіб. / Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін.; за заг. ред. Н. М. Євдокимової; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2011. 327 с.

6 Економіка підприємства: збірник задач і тестів / В. Л. Дикань, І. Л. Плєтнікова, В. О. Мельник, О. В. Шраменко, Ю. М. Уткіна, І. В. Воловельська. Харків: УкрДАЗТ, 2007. 290 с.

7 Дикань В. Л., Писаревський І. М. Економіка підприємства. Харків: ХФВ «Транспорт України», 2001. 200 с.

8 Дикань В. Л., Козинець А. С., Чупир В. Є. Діагностика фінансового стану підприємства: навч. посіб. Харків: УкрДАЗТ, 2007. 50 с.

9 Дикань В. Л., Зубенко В. О., Толстова А. В. Економічна діагностика: конспект лекцій: у 5 ч. Харків: УкрДАЗТ, 2014. Ч. 5. 51 с.

ДОДАТОК А
Вихідні дані для виконання розрахунків до завдання 1

Варіант 1

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	8000	7600	5600	11400
Продукція 2	16800	15600	13600	24000
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	103	103	125	125
Продукція 2	33	33	39	39
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	200	200	200	100
Продукція 2	400	400	400	200
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	100	200	200	200
Продукція 2	50	400	400	400
5 Ціна на папір, грн	22			
6 Ціна на фарбу, грн	41			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,14			
Продукція 2	0,12			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,008			
Продукція 2	0,006			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,0			
Продукція 2	0,1			
10 Тарифна ставка за годину, грн	8	9	10	11
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	10000	10000	10000	10000

Варіант 2

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	8200	7800	5800	11600
Продукція 2	17000	15800	13800	24200
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	101	103	121	123
Продукція 2	31	33	36	38
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	300	300	200	200
Продукція 2	500	500	400	400
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	150	200	300	250
Продукція 2	50	200	250	200
5 Ціна на папір, грн	24			
6 Ціна на фарбу, грн	43			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,16			
Продукція 2	0,14			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,010			
Продукція 2	0,008			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,2			
Продукція 2	0,2			
10 Тарифна ставка за годину, грн	9	10	11	12
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	11000	11000	11000	11000

Варіант 3

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	7800	8000	5800	11200
Продукція 2	16500	15800	13700	24100
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	100	101	115	121
Продукція 2	35	35	38	40
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	200	300	100	100
Продукція 2	300	400	300	200
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	150	100	200	100
Продукція 2	100	200	100	200
5 Ціна на папір, грн	21			
6 Ціна на фарбу, грн	40			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,15			
Продукція 2	0,13			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,007			
Продукція 2	0,005			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	1,9			
Продукція 2	0,3			
10 Тарифна ставка за годину, грн	7	8	9	10
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	9800	9800	9800	9800

Варіант 4

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	5900	8300	4600	12100
Продукція 2	12100	16800	12600	27000
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	95	98	108	115
Продукція 2	36	38	42	47
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	200	200	300	100
Продукція 2	400	400	350	200
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	100	200	200	150
Продукція 2	300	300	250	300
5 Ціна на папір, грн	26			
6 Ціна на фарбу, грн	44			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,13			
Продукція 2	0,11			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,006			
Продукція 2	0,004			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,1			
Продукція 2	0,2			
10 Тарифна ставка за годину, грн	8	9	10	11
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	12000	12000	12000	12000

Варіант 5

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	6400	7800	5200	11800
Продукція 2	15100	15300	13800	19200
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	105	107	108	117
Продукція 2	42	42	43	48
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	300	200	100	200
Продукція 2	500	450	300	400
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	200	300	200	100
Продукція 2	400	500	200	200
5 Ціна на папір, грн.	28			
6 Ціна на фарбу, грн.	42			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,15			
Продукція 2	0,13			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,009			
Продукція 2	0,007			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,4			
Продукція 2	0,3			
10 Тарифна ставка за годину, грн	7	8	10	11
11 Постійні витрати на оплату праці, грн.	14000	14000	14000	14000

Варіант 6

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	9100	8800	11200	12200
Продукція 2	14800	16300	14700	26500
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	98	98	102	106
Продукція 2	39	42	46	52
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	100	100	200	100
Продукція 2	200	300	200	300
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	100	200	200	50
Продукція 2	100	200	300	200
5 Ціна на папір, грн.	28			
6 Ціна на фарбу, грн.	45			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,12			
Продукція 2	0,10			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,007			
Продукція 2	0,005			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,5			
Продукція 2	0,4			
10 Тарифна ставка за годину, грн	8	9	10	11
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	18000	18000	18000	18000

Варіант 7

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	10100	9200	8600	15100
Продукція 2	19200	18600	17100	27500
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	106	106	117	128
Продукція 2	37	37	39	42
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	200	100	150	300
Продукція 2	300	400	300	400
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	200	200	50	100
Продукція 2	400	300	400	300
5 Ціна на папір, грн	52			
6 Ціна на фарбу, грн	68			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,28			
Продукція 2	0,16			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,012			
Продукція 2	0,008			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,9			
Продукція 2	0,8			
10 Тарифна ставка за годину, грн	10	11	11	12
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	16000	16000	16000	16000

Варіант 8

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	8200	9800	7100	12300
Продукція 2	21000	17300	16500	22100
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	121	121	128	132
Продукція 2	32	32	36	38
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	100	150	100	200
Продукція 2	400	200	100	300
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	100	50	50	300
Продукція 2	400	200	200	200
5 Ціна на папір, грн	38			
6 Ціна на фарбу, грн	43			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,25			
Продукція 2	0,12			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,010			
Продукція 2	0,006			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,8			
Продукція 2	0,6			
10 Тарифна ставка за годину, грн	10	11	12	12
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	12000	12000	12000	12000

Варіант 9

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	12100	11300	8300	14500
Продукція 2	22000	19800	20300	24100
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	92	98	106	112
Продукція 2	31	33	38	42
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	400	300	100	200
Продукція 2	300	200	300	400
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	300	200	100	200
Продукція 2	200	300	300	300
5 Ціна на папір, грн	22			
6 Ціна на фарбу, грн	38			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,18			
Продукція 2	0,16			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,010			
Продукція 2	0,008			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,3			
Продукція 2	0,4			
10 Тарифна ставка за годину, грн	9	10	10	11
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	13000	13000	13000	13000

Варіант 10

Показник	Квартал			
	1	2	3	4
1 Обсяг продажу, шт.				
Продукція 1	11000	9300	12100	16500
Продукція 2	15700	14700	19800	26000
2 Ціна за од., грн				
Продукція 1	96	103	103	115
Продукція 2	39	39	42	46
3 Запаси на кінець періоду, шт.				
Продукція 1	300	200	300	400
Продукція 2	300	200	400	400
4 Запаси на початок періоду, шт.				
Продукція 1	300	100	200	400
Продукція 2	300	200	300	300
5 Ціна на папір, грн	24			
6 Ціна на фарбу, грн	45			
7 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (папір), кг				
Продукція 1	0,16			
Продукція 2	0,14			
8 Необхідний обсяг матеріалів на одиницю продукції (фарба), кг				
Продукція 1	0,008			
Продукція 2	0,005			
9 Норма витрат праці на одиницю продукції, год				
Продукція 1	2,8			
Продукція 2	0,6			
10 Тарифна ставка за годину, грн	7	8	10	12
11 Постійні витрати на оплату праці, грн	12000	12000	12000	12000

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольної роботи
з дисципліни

«ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Відповідальний за випуск Овчиннікова В. О.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 15.06.21 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 5. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.